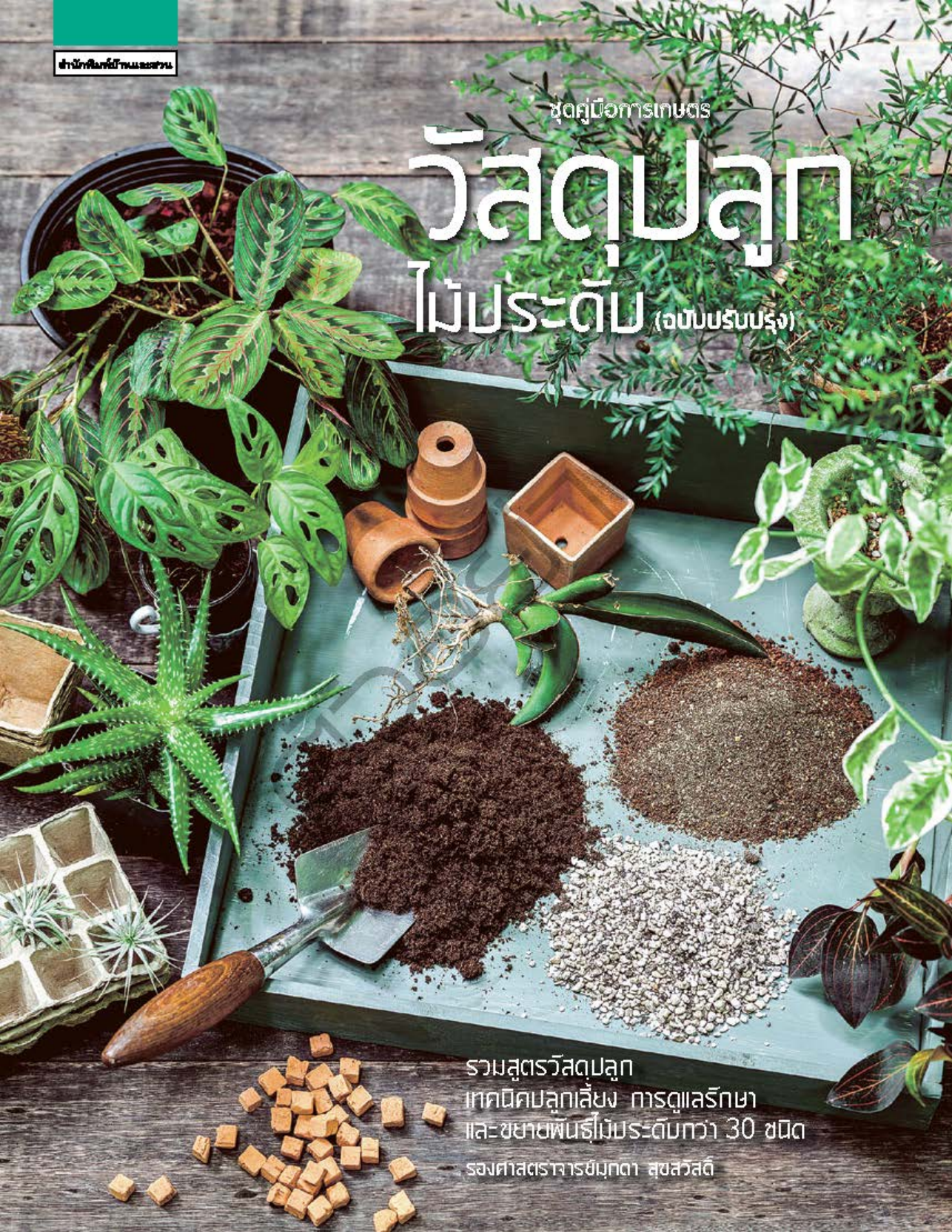

ชุดคู่มือการเกษตร

วัสดุปลูก ไม้ประดับ (ฉบับปรับปรุง)

รวมสูตรวัสดุปลูก
เทคนิคปลูกเลี้ยง การดูแลรักษา
และขยายพันธุ์ไม้ประดับกว่า 30 ชนิด
รองศาสตราจารย์มุกดา สุขสวัสดิ์

មុខងារការពារសុខភាព

វិស័យសុខាភិបាល

វិស័យសុខាភិបាល (ឧបករណ៍សុខាភិបាល)

ชุดคู่มือการทอ

วัสดุปลูก

ไม้ประดับ (ฉบับปรับปรุง)

รองศาสตราจารย์มุกดา สุขสวัสดิ์ : เขียน

สำนักพิมพ์บ้านและสวน

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์
978-616-18-2770-0

เจ้าของลิขสิทธิ์

บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) พิมพ์ครั้งแรกในประเทศไทย ปีพ.ศ. 2561

© Amarin Printing and Publishing Public Co., Ltd. First published in Thailand in 2018 by Amarin Printing and Publishing Public Co., Ltd.

ข้อความและรูปภาพทั้งหมดในหนังสือนี้ เจ้าของลิขสิทธิ์สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมายพระราชบัญญัติ การคัดลอกส่วนใด ๆ ในหนังสือนี้ไปเผยแพร่ในทุกรูปแบบ ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน ยกเว้นการอ้างอิงเพื่อการศึกษาและการวิจารณ์

เจ้าของ ผู้พิมพ์/ผู้โฆษณา

บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

กรรมการผู้อำนวยการใหญ่ ระวีณ สุททพันธุ์ ปัญจรุ่งโรจน์

กรรมการผู้จัดการ เจมมัย พิทักษ์วงศ์

บรรณาธิการที่ปรึกษา ประพันธ์ ประภาสวัต

บรรณาธิการสำนักพิมพ์ วรวิศร อัครนิยทอ

บรรณาธิการฝ่ายพรรณไม้และการเกษตร อุไร จิรมงคลการ

บรรณาธิการเล่ม วิวิธญา จารุจาริต

เลขาธิการคณะบรรณาธิการ พรทิพย์ อินทร์เปลี่ยน

หัวหน้าฝ่ายศิลปกรรม พรพัฒน์ วงศ์ต้นหิน

บรรณาธิการภาพและปรับภาพ อภิรักษ์ สุขสัย

ช่างภาพ ธนิกิตติ คำอ่อน, ลิขิตศักดิ์ นาคำ, ปรัชญา จันทร์คง

ภาพวาดประกอบ ชูเกียรติ สลักคำ

ผู้อำนวยการฝ่ายจัดการสำนักพิมพ์ ชัยภา พรหมเลิศ

ซัปเอดิเตอร์ พิมพ์า จิตตประสาทศิลป

พิสูจน์อักษร วีระเดช จันภิรมย์

คอมพิวเตอร์ สุณิดา ภาวะทรัพย์

ประสานงานงานการผลิต ไตรรัตน์ ทรงเผ่า

ผู้อำนวยการฝ่ายการตลาดและกลยุทธ์ นันทิพย์ เงินแย้ม

ผู้จัดการฝ่ายการตลาดและ Fair & Event ศุภมิต น้าประดิษฐ์

ผู้จัดการส่วนการตลาดและ Fair & Event จุริพร ชัยสงคราม

สำนักงาน

บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

378 ถนนชัยพฤกษ์ (บรมราชชนนี)

เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10170

โทรศัพท์ 0-2422-9999 ต่อ 4278

โทรสาร 0-2422-9999 ต่อ 4078

E-mail: info@amarin.co.th

Homepage: <http://www.amarinpocketbook.com>

สงวนลิขสิทธิ์หนังสือเล่มนี้ตามพระราชบัญญัติ พ.ศ. ๒๕๓๓

ห้ามคัดลอกเนื้อหา ภาพประกอบ รวมทั้งดัดแปลง

เป็นฉบับอื่นทั้งเสียง ดัดแปลง หรือเผยแพร่ด้วยรูปแบบ

และวิธีการอื่นใดก่อนได้รับอนุญาต

สื่อดิจิทัลนี้ให้บริการดาวน์โหลดสำหรับผู้รับบริการตามเงื่อนไข

ที่กำหนดเท่านั้น การทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ ไม่ว่าวิธีใด ๆ

นอกเหนือจากเงื่อนไขที่กำหนด ถือเป็นความผิดอาญาตาม

พรบ. ลิขสิทธิ์ และพรบ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับ

คอมพิวเตอร์

คำแนะนำนักพิมพ์

การปลูกไม้ประดับสักต้น จะว่ายากก็ยาก จะว่าง่ายก็ง่าย บางคนปลูกอะไรก็ตาย แม้แต่แคคตัสต้นน้อยๆ ที่ใครเชื่อว่าดูแลง่ายก็ยังไม่รอด่วนจากไป ขณะที่บางคนเพียงแค่เด็ดกิ่งไม้ก้านเล็กๆ มาปักลงดิน ไม่นานก็แตกราก ผลยอดเติบโตเป็นต้นใหม่ได้สบายๆ

เพราะต้นไม้เป็นสิ่งมีชีวิตจึงต้องการการดูแลเอาใจใส่ หากละเลยไม่สนใจก็อย่าหวังว่าจะได้ชื่นชมดอกผล แต่หากดูแลเกินต้องการ รดน้ำมากเกินไปก็อาจตายเอาตัวๆ การดูแลแต่พอดีจึงเป็นเรื่องที่คนรักต้นไม้ต้องศึกษา โดยเฉพาะเรื่องของดินและวัสดุปลูก ซึ่งมีหน้าที่ช่วยพยุงลำต้น เป็นแหล่งธาตุอาหาร น้ำ และอากาศที่สำคัญให้พืชได้เจริญเติบโต

ไม้ประดับแต่ละชนิดไม่สามารถเจริญเติบโตได้ดีเหมือนกันในดินปลูกแบบเดียวกัน เพราะต่างก็มีความต้องการที่เหมาะสมแตกต่างกันไป การจะปลูกให้เจริญเติบโตงอกงามจึงต้องมีการปรุงแต่งดินที่ใช้ปลูก ใส่วัสดุชนิดต่างๆ ที่ผู้ปลูกสะดวกในการจัดหา เสริมเสริมในอัตราส่วนที่พอเหมาะพอดี

หนังสือวัสดุปลูกไม้ประดับ (ฉบับปรับปรุง) โดยรองศาสตราจารย์มุกดา สุขสวัสดิ์ เป็นหนังสือแนะนำวัสดุปลูกประเภทต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้ผสมเพื่อปลูกต้นไม้ รวมถึงการเลือกใช้ภาชนะที่เหมาะสมสำหรับไม้ประดับแต่ละประเภท พร้อมอธิบายถึงเทคนิคการปลูกเลี้ยง การให้น้ำ การให้ปุ๋ย และขั้นตอนการขยายพันธุ์ที่เหมาะสม เข้าใจง่าย ซึ่งเป็นข้อมูลที่รวบรวมจากประสบการณ์ เรียบเรียงจากหนังสือวิชาการ และผ่านการศึกษาค้นคว้าวิจัยมาแล้วทั้งสิ้น

สำนักพิมพ์บ้านและสวนมั่นใจว่า หนังสือเล่มนี้จะเป็นหนังสือที่ทรงคุณค่าทางวิชาการ ผู้สนใจสามารถนำข้อมูลไปใช้ปฏิบัติได้จริง ทั้งการปลูกเพื่อความเพลิดเพลินและการปลูกเพื่อสร้างรายได้

สำนักพิมพ์บ้านและสวน

คำนำผู้เขียน

วัสดุปลูก...บรุงดินให้พืชได้ลิ้มรสอร่อยกัน

คำถามที่ต้องการคำตอบ และพบเสมอมาคือ...

“ผมซื้อดินมาปลูกต้นไม้ ต้นไม้ก็ไม่เห็นจะโตเลย ไม่ตายก็ต้นเท่าเดิม บางคนบอกให้ผสมปุ๋ยคอกบ้าง แกลบดำบ้าง ขุยมะพร้าวบ้าง กาบมะพร้าวบ้าง ผมก็ทำนะ แต่ต้นไม้ที่ปลูกก็ไม่สวยงามดังใจเลย”

“ถ้าปลูกไม้ดอกไม้ประดับ เราควรผสมอะไรบ้าง ต้นไม้จึงจะงอกงามสมบูรณ์ เพราะเมื่อใช้ดินถุงสำเร็จรูป มักจะได้ดินปลูกหรือวัสดุปลูกที่ไม่เหมาะสม หรือไม่ปฏิบัติตามความต้องการของชนิดต้นไม้ที่ปลูก ทำให้โตช้า ไม่แตกใบอ่อน และไม่ออกดอกเลย”

แล้วทำอย่างไรจึงจะปรุงวัสดุปลูก...ให้ไม้ดอกไม้ประดับได้ลิ้มรสอร่อย

ก่อนอื่นมาทำความรู้จักกับไม้ดอกไม้ประดับว่าชอบวัสดุปลูกที่มีลักษณะอย่างไร เช่น ไม้ดอกไม้ใบประดับ ชอบและเจริญเติบโตได้ดีในวัสดุปลูกที่มีความโปร่ง ร่วนซุย ระบายน้ำและอากาศได้ดี มีธาตุอาหารเพียงพอสำหรับการแตกราก ใบ และยอดอ่อน แคคตัสและไม้อวบน้ำ วัสดุปลูกต้องมีความโปร่ง ระบายน้ำและอากาศได้ดี ส่วนวัสดุเพาะกล้า ต้องเก็บความชื้น ระบายน้ำได้ดี

ต่อมาจึงจัดหาวัสดุส่วนผสมจากแหล่งใกล้บ้าน ลองดูว่ามีวัสดุใดอะไรบ้างที่สามารถนำมาผสมเป็นวัสดุปลูกใช้เอง โดยเลือกใช้และผสมตามสัดส่วนที่แนะนำในหนังสือเล่มนี้ ซึ่งผู้เขียนได้รวบรวมมาจากผลงานวิจัยและประสบการณ์ในการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ และปรับใช้วัสดุปลูกที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น

ผู้เขียนหวังว่าหนังสือเล่มนี้จะสามารถใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการปลูกไม้ดอกไม้ประดับได้เป็นอย่างดี

รองศาสตราจารย์มุกดา สุขสวัสดิ์

สารบัญ

มารู้จักไม้ดอกไม้ประดับและวัสดุปลูกกันก่อน	13
ไม้ดอกไม้ประดับต้องการอะไร	15
วัสดุปลูกไม้ดอกไม้ประดับ	16
มารู้จักส่วนผสมของวัสดุปลูก	18
วัสดุปลูกสำเร็จรูปบรรจุถุง	27
การผลิตวัสดุปลูก	29
ภาชนะปลูกไม้ดอกไม้ประดับ	31
เลือกภาชนะปลูกให้เหมาะสม	34
มารู้จักภาชนะปลูกประเภทต่างๆ	38
วัสดุปลูกไม้ดอกไม้ประดับ	45
กลีอกซีเนีย	46
กุหลาบ	64
โกสน	64
คล้า	70
แคคตัส	74
ชวนชม	80
ไทรประดับ	86
บอนสี	92
บัว	96
ปีโกเนีย	102
เบญจมาศ	108

ปิยะเชียน	114
พรมกำมะหยี่	120
พิฑูเนย์	124
ฟีโลเดนดรอน	128
เฟิน	132
เยอร์บีรา	140
ลั่นทม	144
ฤาษีผสม	148
ลั่นมังกร	152
ว่านสี่ทิศ	156
วาสนา	162
สนประดับ	168
ลับประดู่	172
สาวน้อยประแป้ง	178
หน้าวัว	182
หมากผู้หมากเมีย	188
อโกลนีมา	192
แอฟริกันไวโอเลต	196
ไฮเดรนเยีย	200
บทสังท้าย	204
บรรณานุกรม	206

[มารู้จักไม้ดอกไม้ประดับ และวัสดุปลูกกันก่อน]

ไม้ดอกไม้ประดับที่พบเห็นกันทั่วไปมีหลายประเภท ซึ่งสามารถจัดแบ่งได้หลายวิธี จึงขอกล่าวเฉพาะการจำแนกอย่างง่ายตามลักษณะการใช้ประโยชน์ได้เป็น

❶ **ไม้ดอก** คือ พรรณไม้ที่ให้ดอกสวยงามดึงดูดตา มีทั้งที่เป็นไม้ดอกกระถาง ไม้ดอกไม้ประดับแปลง และไม้ตัดดอก เช่น ดาวเรือง เวอร์บีน่า ฟิวเนีย ที่สามารถปลูกเป็นไม้ดอกกระถางหรือไม้ดอกไม้ประดับแปลงก็ได้ กุหลาบ หน้าวัว ที่เป็นไม้ดอกกระถาง อาจประดับในแปลงหรือตัดดอกปักแจกันได้เช่นกัน

❷ **ไม้ใบ** คือ พรรณไม้ที่มีรูปทรงหรือลวดลายบนใบสวยงามน่าดูกว่าดอกนั่นเอง ซึ่งส่วนใหญ่มักต้องการแสงแดดรำไร แบ่งเป็นไม้ใบกระถาง ไม้ใบประดับแปลง และไม้ตัดใบ เช่น ฟิโลเดนดรอนพันธุ์ต่างๆ เฟินนาคราช เฟินใบมะขาม เป็นต้น

อีกประเภทหนึ่งแบ่งตามลักษณะการเจริญเติบโต ได้แก่

❶ **ไม้ต้น (Tree)** คือ พรรณไม้ที่มีอายุหลายปี ลำต้นเดี่ยว ตั้งตรงและสูง แตกกิ่งก้านสาขาที่ส่วนปลายลำต้นมากจนมีรูปทรงที่แตกต่างกันไป ทั้งทรงกลม ทรงกรวยคว่ำ ทรงแหลม และแผ่เป็นรัศมีครึ่งวงกลม เมื่อมีอายุเพิ่มขึ้นจะมีเนื้อไม้มากขึ้น ทำให้ลำต้นมีเส้นผ่านศูนย์กลางและทรงพุ่มใหญ่ขึ้นตามอายุ บางชนิดก็ผลัดใบหมดทั้งต้นในช่วงฤดูหนาว แล้วผลิใบใหม่พร้อมกับดอกในฤดูร้อนและฤดูฝน เรียกว่า ไม้ผลัดใบ และ ไม้ไม่ผลัดใบที่มีใบเขียวตลอดปี ซึ่งนิยมปลูกเพื่อให้ร่มเงา

② **ไม้พุ่ม (Shrub)** คือ พืชที่มีลำต้นแตกกิ่งก้านจากโคนต้นเป็นพุ่มแผ่กว้าง ออก ความสูงไม่มากนัก มีอายุหลายปี สามารถปลูกและตัดแต่งทรงพุ่มให้มีลักษณะตามต้องการได้ง่าย จึงนิยมปลูกเป็นแนวรั้ว

③ **ไม้เลื้อย (Climber)** คือ พืชที่มีลำต้นพาดอิงอาศัยกับหลักหรือต้นไม้อื่น โดยมีส่วนที่ช่วยยึดเกาะ เช่น มือเกาะหรือหนวด ขอบเกี่ยว ปลายใบ หรือใช้ส่วนลำต้นทอดเลื้อย มีทั้งไม้เลื้อยอายุหลายปีและไม้เลื้อยอายุสั้น

④ **ไม้หัว (Ornamental Bulb)** คือ พืชที่มีรากสะสมอาหารขนาดใหญ่อยู่ใต้ดิน และส่วนเหนือดินเป็นลำต้นจริง หรือมีลำต้นจริงอยู่ใต้ดิน ส่วนเหนือดินเป็นลำต้นเทียมที่เกิดจากการาบซ้อนทับกันแน่น แบ่งเป็น 5 ประเภท คือ True Bulb, Scaly Bulb, Corm, Rhizome และ Tuber

⑤ **ปาล์ม (Palm)** เป็นพืชในวงศ์ Arecaceae แบ่งเป็น 5 ประเภท คือ ปาล์มลำเดี่ยว ปาล์มแตกกอ ปาล์มแตกกิ่ง ปาล์มแตกหน่อทอดเลื้อย และปาล์มเลื้อยเกาะพัน โดยแต่ละชนิดมีรูปร่างแตกต่างกัน

⑥ **เฟินและพืชคล้ายเฟิน (Pteridophytes)** เป็นพืชที่มีท่อลำเลียงและมีลำต้นแท้จริง ไม่มีดอก ผล และเมล็ด แต่มีส่วนของสปอร์เกิดอยู่ตามใต้ใบซึ่งมีหน้าที่ในการสืบพันธุ์ แบ่งตามลักษณะการเจริญเติบโตได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือ เฟินอิงอาศัย เฟินดิน และเฟินหิน และเฟินน้ำ

ไม้ดอกไม้ประดับต้องการอะไร

ปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของไม้ดอกไม้ประดับมีหลายอย่าง ได้แก่

แสงแดด

ไม้ประดับสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทตามความต้องการแสง คือ ไม้ในร่มและไม้กลางแจ้ง ถ้าเป็นไม้ในร่มส่วนมากเป็นไม้ใบชนิดต่างๆ ต้องการแสงเพียงครึ่งวันเช้า หรือปลูกใต้ต้นไม้ใหญ่ เช่น พืชวงศ์คล้า หน้าวัวใบ พูล่าง ฟิโลเดนดรอน แต่มีบางชนิดที่สามารถทนแสงได้นานกว่าครึ่งวัน เช่น บอนสี พันธุ์ฮอลลี ดาดตะกั่ว ฯลฯ ส่วนไม้กลางแจ้งเติบโตได้ดีในสภาพที่มีแสงแดดตลอดวัน เช่น เข็มชนิดต่างๆ ดาวเรือง ดาวกระจาย เข็มอินเดีย ฯลฯ ถ้าอยู่ในที่มีแสงแดดเพียงครึ่งวันหรือในที่ร่ม ต้นจะเก้งก้าง ไม่เป็นพุ่ม ที่สำคัญคือ จะไม่ออกดอก

ความชื้น

โดยทั่วไปควรรดน้ำทุกวัน วันละ 1-2 ครั้ง ถ้ามีฝนตกชุกควรงดให้น้ำ สิ่งสำคัญก็คือ ระวังอย่าให้พืชได้รับน้ำมากหรือน้อยเกินไป เพราะถ้ามากเกินไปดินจะแฉะจนทำให้รากเน่า ต้นตายได้

โดยเฉพาะแคดส์หรือกระบองเพชร และไม้อวบน้ำต่างๆ แต่ถ้าให้น้ำน้อยเกินไปกับพืชที่ชอบความชุ่มชื้น ต้นจะเติบโตไม่สมบูรณ์ และอาจตายในที่สุด

ดิน

ดินปลูกที่เหมาะสมสำหรับไม้ดอกไม้ประดับทั่วไปควรมีคุณสมบัติ คือ โปร่ง ร่วนซุย ระบายน้ำและอากาศได้ดี มีอินทรีย์วัตถุที่ย่อยสลายแล้วในปริมาณพอควร มีค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) ประมาณ 6.5-7.0 และสิ่งสำคัญคือต้องไม่เป็นแหล่งสะสมโรคและแมลง แต่ดินที่มีคุณสมบัติดังกล่าวหาได้ยากขึ้น ในปัจจุบัน โดยเฉพาะในเมืองใหญ่มักได้มาจากการนำดินชั้นล่างหรือดินทรายตะกอนที่ดูดขึ้นจากแม่น้ำมาปรับระดับพื้นที่ ซึ่งไม่เหมาะแก่การเจริญเติบโตของพืชนัก ดังนั้นการปลูกไม้ดอกไม้ประดับทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นปลูกในแปลงหรือในกระถาง จึงจำเป็นต้องปรุงดินหรือวัสดุปลูกให้มีสภาพเหมาะแก่การเจริญเติบโตของพืชเสียก่อน เช่น ให้ระบายน้ำและอากาศได้มากขึ้น อุ้มน้ำ และดูดซับธาตุอาหารได้ดีขึ้น เป็นต้น

วัสดุปลูกไม้ดอกไม้ประดับ

ไม้ดอกไม้ประดับที่นิยมปลูกันส่วนใหญ่เป็นพืชที่มีอายุสั้น ซึ่งมีช่วงการเจริญเติบโตทางต้นเพียง 30-60 วัน จึงจำเป็นต้องปลูกลงในดินหรือวัสดุปลูกที่อุดมสมบูรณ์ เพราะต้นต้องการธาตุอาหารและน้ำจากดินหรือวัสดุปลูกโดยตรง เพื่อเก็บสะสมอาหารไว้ใช้ใน ช่วงติดดอกออกผล โดยเฉพาะไม้ที่ปลูกลงในกระถาง ซึ่งรากถูกจำกัดขอบเขตอยู่เฉพาะภายในกระถาง ไม่มีโอกาสขนถ่ายออกไปหาธาตุอาหารและน้ำจากที่อื่น

ถ้าวัสดุปลูกมีธาตุอาหารน้อย ไม่นานพืชจะแสดงอาการขาดธาตุอาหาร ต้นแคระแกร็น และตายในที่สุด

ถ้าวัสดุปลูกมีธาตุอาหารมากเกินไป ต้นจะเจริญเติบโตมาก มีอาการเหี่ยวใบหรือไม่ออกดอก ขนาดต้นไม่ได้สัดส่วนกับกระถาง

ถ้าวัสดุปลูกมีอินทรีย์วัตถุมากเกินไป อาจอุ้มน้ำไว้มากจนทำให้ต้นเน่าตายได้

ถ้าวัสดุปลูกในกระถางแน่นเกินไประบายน้ำได้ไม่ดี น้ำจะขังท่วมอยู่ที่ปากกระถาง ทำให้อากาศไม่ถ่ายเท ต้นไม่เจริญเติบโตเท่าที่ควร

ดังนั้นเพื่อให้พืชสามารถเจริญเติบโตอย่างแข็งแรง สวยงาม ออกดอกได้ตามต้องการ วัสดุปลูกที่ใช้จึงควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

- มีความหนาแน่น 1.5-1.6 กรัมต่อซีซี เพื่อให้ต้นไม่ทรุดตัวอยู่ได้
- ร่วนซุย ระบายน้ำ ถ่ายเทอากาศ และเก็บความชื้นได้ดี
- มีธาตุอาหารต่างๆ เพียงพอในสัดส่วนที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืช
- มีความเป็นกรดเล็กน้อย pH ประมาณ 6.5-7.0
- ปริมาณเกลือแร่ต่ำ
- ปราศจากสารพิษ เมล็ดวัชพืช โรคแมลง ตลอดจนศัตรูพืชอื่นๆ
- น้ำหนักเบา สามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวก
- มีอายุการใช้งานอย่างน้อย 4 เดือน
- มีความสม่ำเสมอและได้มาตรฐาน
- เป็นวัสดุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่นและราคาถูก

เกร็ด
น่ารู้

❖ วัสดุปลูกที่แน่นเกินไปจะทำให้รากพืชเจริญยาว สีขาว และมีรากขนอ่อนจำนวนมาก เนื่องจากรากได้รับออกซิเจนไม่เพียงพอ แต่ถ้าแน่นเกินไปจนขาดออกซิเจน รากจะช้ำสั้น สีคล้ำ รากขนอ่อนน้อย ทำให้ดูดน้ำและอาหารได้น้อยลงด้วย

❖ ถ้าวัสดุปลูกไม่คิดเป็นส่วนผสมเลย มีขี้หมักแสดงอาการขาดธาตุอาหารและอ่อนแอต่อโรคแมลง จำเป็นต้องให้ธาตุอาหารรองหรือปุ๋ยละลายน้ำฉีดพ่นทางใบเป็นครั้งคราว

วัสดุปลูกไม้ดอกไม้ประดับที่ดีต้องประกอบด้วยอินทรีย์วัตถุหรือนินทรีย์วัตถุเพื่อให้พืชยึดเกาะและเจริญเติบโต แบ่งเป็น 2 ชนิดคือ

วัสดุปลูกที่มีดินหรืออินทรีย์วัตถุเป็นส่วนผสม
วัสดุประเภทนี้ ได้แก่ ดินร่วน ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก แกลบดิบ แกลบดำ ขี้เลื่อย ขุยมะพร้าว ใบไม้ผุ เป็นต้น

ข้อดี

- มีธาตุอาหารหลัก โดยเฉพาะไนโตรเจนและฟอสฟอรัสปริมาณมาก

- พืชไม่แสดงอาการขาดธาตุอาหารรอง

ข้อเสีย

- แหล่งดินร่วนที่เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของพืชหาได้ยาก

- มีคุณภาพไม่สม่ำเสมอ อาจปนเปื้อนด้วยเมล็ดวัชพืช เชื้อโรค และไข่แมลง จึงควร

อบฆ่าเชื้อด้วยไอน้ำหรือรมสารเคมีก่อนใช้ และต้องเก็บในที่แห้ง จึงทำให้ยุ่งยาก

- มีน้ำหนักมาก ขนย้ายลำบาก
- ค่าแรงงานในการผสมแพงกว่าวัสดุชนิดอื่น

วัสดุปลูกที่ไม่มีดินเป็นส่วนผสม

เป็นวัสดุปลูกที่ผลิตขึ้นเพื่อใช้แทนดิน เช่น ดินวิทยาศาสตร์ โหล่มิกซ์ เป็นต้น

ข้อดี

- มีคุณภาพสม่ำเสมอแม้ใช้ในปริมาณมาก

- ปราศจากเมล็ดวัชพืชจึงไม่จำเป็นต้องอบฆ่าเชื้อด้วยไอน้ำ

- มีน้ำหนักเบา ขนย้ายสะดวก

- ค่าแรงงานในการผสมถูกกว่า

ข้อเสีย

- มีธาตุอาหารน้อยและมีอัตราส่วนของคาร์บอนต่อไนโตรเจน (C/N Ratio) สูง จึงจำเป็นต้องเพิ่มธาตุอาหารหลัก เช่น ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และธาตุอาหารรอง เช่น โบรอน ทองแดง

- ก่อนใช้งานต้องคลุกเคล้ากับน้ำให้มีความชื้นพอเหมาะ เนื่องจากเป็นวัสดุที่มีน้ำหนักเบาจนรากพืชยึดเกาะไม่ได้

- มีความเค็มและมีซีเกลือสะสมซึ่งเป็นอันตรายต่อพืช

- ราคาแพง

มารู้จักส่วนผสมของวัสดุปลูก

การปรับปรุงวัสดุปลูกให้เหมาะกับการปลูกไม้ดอกไม้ประดับแต่ละชนิดควรใส่อินทรีย์วัตถุชนิดต่างๆเพิ่มเติม เช่น ปุ๋ยคอก หอยหยาบ พุยมะพร้าว แกลบดิบ ถ่านแกลบ (แกลบดำ) ฟางข้าว เปลือกถั่ว ขี้เลื่อย ชั่งข้าวโพด เป็นต้น ซึ่งมีคุณสมบัติเฉพาะตัวที่ช่วยให้วัสดุปลูกมีความเหมาะสมต่อพืชแตกต่างกันไป เช่น การยึดลำต้น การอุ้มน้ำ การถ่ายเทอากาศ และทำให้รากขนไชได้สะดวก เป็นต้น

วัสดุที่เหมาะสมสำหรับใช้เป็นส่วนผสมในวัสดุปลูกมีหลากหลาย ที่นิยมใช้กันมีดังนี้

ทรายหยาบ (Sand)

ประกอบด้วยหินเล็กๆที่ได้มาจากการผุพังสลายตัวของหินชนิดต่างๆ ทรายเป็นวัสดุปลูกที่มีน้ำหนักมากที่สุด คือโดยเฉลี่ยทรายแห้ง 1 ลูกบาศก์ฟุตหนักประมาณ 45 กิโลกรัม

- มีธาตุอาหารพืชน้อยมาก ขึ้นอยู่กับชนิดของหิน เช่น ทรายควอตซ์ ประกอบด้วยสารซิลิกาที่ซับซ้อนเป็นส่วนมาก เหมาะสำหรับใช้ขยายพันธุ์พืชทั่วไป

- มีสิ่งเจือปน ได้แก่ เมล็ดวัชพืชและเชื้อโรคที่เป็นอันตรายพอสมควร ก่อนใช้จึงควรฆ่าเชื้อด้วยไอน้ำหรือสารเคมี

- ไม่มีความต้านทานต่อการเปลี่ยนแปลงความเป็นกรดหรือด่าง
- ไม่มีความสามารถในการแลกเปลี่ยนประจุบวก

Garden's Tips

- นิยมใช้ทรายหยาบจากแม่น้ำ ไม่ควรใช้ทรายน้ำเค็ม เพราะจะทำให้ดินเค็มและกระด้าง
- การผสมทรายหยาบในวัสดุปลูกจะช่วยให้ดินไม่จับตัวเป็นก้อน ระบายน้ำและถ่ายเทอากาศได้ดีขึ้น

วัสดุปลูกเป็นปัจจัยหลักที่ส่งเสริมให้ไม้ดอกไม้ประดับเจริญเติบโต
แตกใบ ให้ดอกสวยงามอยู่เสมอ จึงควรมีการเตรียมวัสดุปลูก
ที่เหมาะสม มีลักษณะร่วนซุย ระบายน้ำและอากาศได้ดี มีธาตุอาหาร
เพียงพอ เป็นวัสดุที่หาง่ายใช้สะดวก และมีอัตราส่วนที่เหมาะสม

หนังสือชุด คู่มือการเกษตร เรื่อง วัสดุปลูกไม้ประดับ โดย
รองศาสตราจารย์มุกดา สุขสวัสดิ์ เล่มนี้ นำเสนอข้อมูลทางวิชาการ
ด้านการเลือกใช้วัสดุปลูกที่เหมาะสมสำหรับไม้ประดับ 30 ชนิด พร้อม
อธิบายขั้นตอนการปลูกเลี้ยง การดูแลบำรุงรักษา ทั้งการให้น้ำ การ
ให้ปุ๋ย และการขยายพันธุ์ที่เหมาะสม ผู้สนใจสามารถนำข้อมูลไปใช้
ปฏิบัติได้จริง ทั้งการปลูกเพื่อความเพลิดเพลินและปลูกเพื่อการค้า